

MAASEUTUPOLITIikka
LANDSBYGDSPOLITIK

LIIKENNE JA ALUETALOUS – MONINAISET YHTEYDET

Infrastruktuurin rakentaminen

Väyläinvestointien laajuus kokonaisuudessaan on merkittävä, minkä vuoksi investointien toteuttamisen vaikutuksiin on aiheellista kiinnittää huomiota. Investointeja arvioidaan niiden yhteiskunta taloudellisen kannattavuuden kannalta, jolloin huomioidaan hankkeiden kustannukset ja hyödyt. Investointien talousvaikutukset eivät kuitenkaan rajaudu näiden arviointien sisältämiin näkökohtiin, ja kansallisen tason rinnalla alueelliset vaikutukset ovat tärkeä huomioimisen kohde.

Investointien talousvaikutukset näkyvät selkeimmin rakentamisen ja kuljetuksen toimialoilla. Vaikutukset vaihtelevat taloustilanteiden ja investointien ominaisuuksien suhteen: esimerkiksi työllisyysvaikutus on pienempi, jos työvoiman rajallisuuden vuoksi investointi syrjäyttää tai siirtää toisen rakentamishankkeen, ja pienissä investoinneissa paikallisten toimijoiden käyttäminen voi olla yleisempää. Hankintapäätökset lopulta määrittävät, kuinka paljon hankkeessa hyödynnetään toteutusalueen työvoimaa ja yrityksiä ja siten vaikutetaan kyseisen alueen talouteen.

Jos hanke työllistää toteutusalueen työvoimaa, kokonaisvaikutus työllisyyteen on arvioitu 1,2–1,6-kertaiseksi suhteessa suoraan vaikutukseen. Jos taas hankkeen työvoima tulee mistä tahansa Suomesta, kokonaisvaikutus voi olla negatiivinen syrjäytysvaikutuksen vuoksi. Yleisemmällä tasolla on todettu, että rakentamisvaihe tarjoaa työtä, mutta ei kuitenkaan nosta työllisyysastetta. [1]

Liikennejärjestelmän kehittäminen

Liikenneväylien, henkilö- ja tavaraliikenteen sekä laajemminkin liikennejärjestelmän kehittäminen kuten myös liikenteen hinnoittelu ja sääntely vaikuttavat talouteen monien vaikutuskanavien kautta. Ne vaikuttavat välittömästi esimerkiksi järjestelmän hyödyntäjien ajankäyttöön ja kustannuksiin sekä päästöihin ja meluun. Välillisiä vaikutuksia voi havaita taloudellisen toiminnan kasautumisessa, työmarkkinoilla, maankäytössä ja kiinteistömarkkinoilla. Esimerkiksi kasautuminen eli alueellinen keskittyminen on yhteydessä yritysten tuottavuuteen ja kaupungistumiskehitykseen.

Arvioinnit rajautuvat usein suoriin vaikutuksiin. Välillisten vaikutusten selvittämisessä on tunnistettava, miltä osin muutokset aiheutuvat kehittämistoimista eivätkä muista syistä. Lisäksi on pohdittava, aiheuttaako kasvu jollakin alueella tai toimialalla supistumista toisaalla. On myös varmistettava siitä, että tiettyä vaikutusta ei lasketa mukaan useampia kertoja. [2,3,4,5]

MAASEUTUPOLITIikka
LANDSBYGDPOLITIK

Liikennejärjestelmän luomat mahdollisuudet

Saavutettavuus on tärkeä alueiden kilpailukyvyyn ja kehittymisen kannalta; investoinnit saavutettavuuden parantamiseksi laskevat liikkumisen kustannuksia luoden alueille mahdollisuuksia uuteen toimintaan. Liikennejärjestelmissä toteutetut ratkaisut voivat vaikuttaa alueiden kykyyn luoda arvonlisää. Toisaalta niiden myötä kulutus, tuotanto ja työpaikat voivat siirtyä alueelta toiselle. Liikennejärjestelmä yksinään ei saa aikaan talousvaikutuksia, vaan on yksi tekijöistä, joiden on oltava kunnossa toivotun kehityksen toteutumiseksi. [6,7,8,9,10]

Maaseuduilla maantieverkko keskeinen

Suurimpaan osaan Suomesta pääsee vain tieverkon välityksellä, sillä noin 70 % pinta-alastamme on alueita, joilta matka rautatieasemalle on yli 20 kilometriä. Väestöstämme noin puolet asuu enintään viiden kilometrin päässä rautatieasemasta, mutta maaseuduilla tieverkon – myös vähäliikenteisten teiden – merkitys korostuu. Vaikka väestö ja elinkeinoelämä keskittyvät kaupunkeihin, maaseutujen pienimmätkin tiet ovat tärkeitä: niiden kautta muun muassa käynnistyvät metsä- ja elintarviketeollisuuden ketjut ja maa-ainesten kuljetukset. Tieverkko, joka suurimmaksi osin rakentuu yksityisteistä, onkin monin tavoin merkityksellinen koko yhteiskunnallemme. [11,12,13]

Käyttövoiman muutoksilla laajempia vaikutuksia

Polttoainehintoja muuttavat päätökset voivat johtaa eri tasoihin vaikutuksiin aluetalouksissa riippuen esimerkiksi alueiden laajuudesta ja siten etäisyyksistä sekä toimialarakenteesta. Siirtyminen fossiilisista polttoaineista paikallisesti tuotettuihin uusiutuviin energialähteisiin vaikuttaa niin ikään aluetalouksiin, kun liikenteessä tarvittavan energian tuotannon ja kulutuksen rahavirroista aiempaa suurempi osa jää aluetalouden rajojen sisäpuolelle. Käyttövoiman muutos edellyttää myös investointeja esimerkiksi latausverkostoon. Kaikki nämä muutokset vaikuttavat niin kotitalouksiin, yrityksiin kuin julkiseen sektoriin muun muassa verotuksen kautta. [14,15,16,17]

Liikenteen uudet palvelut aluetalouksien vahvistajina

Maaseuduilla henkilöautoilla on tärkeä rooli. Henkilöautoiluun liittyvistä rahavirroista, kuten polttoaine-, vakuutus- ja veromaksuista, suuri osa virtaa kuitenkin paikallistalouksien ulkopuolelle. Näitä virtoja voidaan pyrkiä säilyttämään aluetalouksien sisällä tarjoamalla uusia palveluita. Aluetalouksia vahvistaville uusille liikennepalveluille löytyy useita mahdollisuuksia, kuten kutsuohjattu joukko-liikenne, erilaisten kuljetusten yhdisteleminen, teknologiset ratkaisut matkaketjujen sujuvoittamiseksi, kimpapakyydit, jakamistalouteen liittyvät palvelut, liikkuminen palveluna -konseptin ratkaisut (MaaS), pyöräilyn edellytysten parantaminen sekä liikennepalveluiden toteuttaminen niin julkisen ja yksityisen sektorin kuin loppukäyttäjien muodostamassa kumppanuusverkostossa [18,19,20,21].

MAASEUTUPOLITIikka
LANDSBYGDSPOLITIK

Monipaikkaisuus vaikuttaa aluetalouksiin

Monipaikkainen asuminen ja eläminen on yleistä. Yksi syy monipaikkaisuuden lisääntymiselle löytyy työn tekemisen muutoksesta: työpaikan läheltä voidaan hankkia kakkosasunto tai tehdään etätöitä. Monipaikkaisuus näkyy muun muassa liikennesuoritteissa, mikä puolestaan voi vaikuttaa aluetalouksiin. Se vaikuttaa aluetalouksiin myös palvelutarjonnan sijoittumisen kautta. Työperäisen monipaikkaisuuden aluetalousvaikutuksia on tarkasteltu muun muassa verotuksen kannalta [22].

Tietoliikenneyhteydet

Hyvin toimivat tietoliikenneyhteydet vaikuttavat myönteisesti alueiden työllisyyteen, elinvoimaisuuteen ja asukkaiden kokemaan elämänlaatuun. Esimerkiksi on todettu, että maatilat, joilla on ollut laajakaistayhteys käytössään, ovat kasvaneet muita maatiloja nopeammin. Vastaavasti kunnissa, joissa on ollut saatavilla hyvät tietoliikenneyhteydet, ovat työllisyys- ja väestökehitys olleet myönteisempiä kuin muissa kunnissa. [23,24]

Huomioita

- Rakentamishankkeiden kustannusarviointien lisäksi on hyvä tuoda esiin hankkeiden työpanostarve, jotta nähdään työpanoksen riippuvuus investoinnin suuruudesta ja voidaan ajoittaa eri alueiden hankkeet tarkoituksenmukaisesti.
- On suositeltavaa selvittää liikennejärjestelmän kehittämisen suoria vaikutuksia laajemmat talousvaikutukset, jos voidaan odottaa hankkeen vaikuttavan merkittävästi liikennealan ulkopuolella, alustavat arviot osoittavat merkityksellisiä aluetalousvaikutuksia tai liikennejärjestelmän puutteet aiheuttavat markkinahäiriöitä.
- Liikennejärjestelmän ylläpitoa koskevassa päätöksenteossa on hyvä hahmottaa, mitä toimintaa järjestelmä mahdollistaa; esimerkiksi alemman tieverkon laiminlyönti voi heijastua kauas eri toimialojen arvoketjuissa.
- Liikennejärjestelmän kehittämisen aluetalousvaikutuksia pohdittaessa on muistettava alueiden erityispiirteet: etäisyydet, toimialarakenteet sekä kotitalouksien tulot ja kulutus vaihtelevat, minkä vuoksi järjestelmätason muutosten aluetalousvaikutuksetkin näyttäytyvät erilaisina alueiden kesken.
- Muutos kohti kestävästä liikennettäkin palvelevaa energijärjestelmää, jossa alueellista uusiutuvan energian potentiaalia voidaan hyödyntää, edellyttää energiamurrokseen kannustavaa lainsäädäntöä, yhteisiä ja pitkäjänteisiä tavoitteita sekä innovaatioita ja kokeiluita.
- Uusilla liikenteen palveluratkaisuilla voidaan pyrkiä vähentämään rahavirtoja paikallistalouksien ulkopuolelle ja siten vahvistamaan aluetalouksia.
- Pendelöinti vaikuttaa kuntien verotuloihin. Etätöiden vaikutuksista tarvittaisiin lisätutkimusta.
- Myönteisiä aluetalousvaikutuksia voidaan edistää hyvin toimivilla tietoliikenneyhteyksillä.
- Talousvaikutusten arvioinnin tarkkuustason kohottamiseksi tarvitaan mahdollisuuksia jatkaa tietoaisteiden ja arviointimenetelmien kehittämistä.

MAASEUTUPOLITIikka
LANDSBYGGSPOLITIK

Liikenteeseen liittyviä aluetaloustarviointeja:

- [1] [Liikenneinfrastruktuurihankkeiden rakentamisaikaiset vaikutukset työllisyyteen](#) (2022)
- [2] [Aluetaloustieteen menetelmät liikennejärjestelmän kehittämisen vaikutustarkastelussa](#) (2020)
- [3] [Kasautumisvaikutusten arvioinnin menetelmät liikennejärjestelmän kehittämisen vaikutustarkastelussa](#) (2020)
- [4] [Liikennejärjestelmän työmarkkinavaikutukset ja niiden arviointi](#) (2019)
- [5] [Esiselvitys liikennehankkeiden kiinteistömarkkinavaikutuksista](#) (2020)
- [6] [Liikennejärjestelmän kehittämisen laajempien taloudellisten vaikutusten tarkastelukehikko](#) (2020)
- [7] [Helsinki-Turku-ratakäytävän kehittämisen aluetaloudelliset vaikutukset](#) (2016)
- [8] [Helsinki – Turku nopean junayhteyden laajemmat taloudelliset vaikutukset](#) (2020)
- [9] [Seinäjoen radan perusparannus - Elinkeinoelämään ja aluetalouteen kohdistuvat vaikutukset: Vertailuvaihtoehtoina radan tehostettu kunnossapito ja radan sulkeminen liikenteeltä](#) (2017)
- [10] [Suupohjan radasta vahvistuva kehityskäytävä – tavara- ja henkilöliikenteen mahdollisuudet ja aluetaloudelliset vaikutukset](#) (2021)
- [11] [Väestö tieverkon varassa -tarkastelu](#) (2021)
- [12] [Elinkeinoelämän kuljetukset tieverkolla](#) (2017)
- [13] [Yksityistieverkon merkitys yhteiskunnalle](#) (2019)
- [14] [Dieselin verotuen vaikutusten arviointi](#) (2020)
- [15] [Polttoaineen hinnannousun yritysvaikutukset](#) (2021)
- [16] [Energian käytön hiilipäästöt ja metsien hiilinielut Etelä-Savossa – Tulevaisuuden skenaarioiden aluetaloudelliset vaikutukset](#) (2020)
- [17] [Resurssiviisas liikkuminen tarjoaa huomattavia aluetaloudellisia hyötyjä](#) (2015)
- [18] [Maaseudun liikkumis- ja kuljetuspalvelut tulevaisuudessa](#) (2018)
- [19] [Vaasan kaupungin pyöräilyn edistämisen kärkitoimenpiteet](#) (2018)
- [20] [Mobility as a service for public-private partnership networks in the rural context](#) (2021)
- [21] [Kyytiin2-hanke: Havainnot maaseudun liikenteen jatkokehittämiseksi](#) (2022)
- [22] [Etätyön aluetaloudelliset vaikutukset ja niiden mittaaminen – monipaikkaisuuden nettotulovirrat](#) (2021)
- [23] [Tietoliikenneyhteyksien merkitys maatalojen ja kuntien kehityksessä](#) (2016)
- [24] [Nostavatko nopeat tietoliikenneyhteydet kuntien työllisyysastetta?](#) (2019)

Julkaisujen otsikot toimivat linkkeinä –
klikkaa ja tutustu alkuperäisiin julkaisuihin!